



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 210/2022-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ALITREX s. r. o.**, Pri mlyne 51, Mojmírovce, IČO 46 958 916, zastúpenej advokátkou JUDr. Margitou Medveczkou, Drotárska cesta 68, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 183/2021 z 21. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 183/2021 z 21. októbra 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 183/2021 z 21. októbra 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **615,39 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou z 18. januára 2022 doručenou ústavnému súdu 19. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 183/2021 z 21. októbra 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil

a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Napokon sa sťažovateľka domáha náhrady trov právneho zastúpenia.

2. Sťažovateľka sa návrhom podaným na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) domáhala nariadenia zabezpečovacieho opatrenia, ktorým by súd zriadil záložné právo na majetok žalovanej SM Trnávka s. r. o. (ďalej len „žalovaná“), ktorým by bola zabezpečená budúca vymožitelnosť pohľadávky sťažovateľky, ktorú si sťažovateľka uplatňuje proti žalovanej v súdnom konaní, a to z dôvodu, že žalovaná sa zbavuje svojho majetku a tento navyše prevádza na spriaznené osoby.

3. Okresný súd uznesením č. k. 26 Cb 1/2021 z 21. mája 2021 (ďalej len „zabezpečovacie opatrenie“) návrhu sťažovateľky vyhovel a zriadil záložné právo na konkrétnych nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovanej v prospech sťažovateľky na účely zabezpečenia jej pohľadávky na zaplatenie sumy 31 740,99 eur s príslušenstvom a náhrady trov konania. Zároveň zaviazal žalovanú na náhradu trov v prospech sťažovateľky.

4. Proti zabezpečovaciemu opatreniu podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania proti sťažovateľke.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom krajského súdu o tom, že dôvodom na vydanie zabezpečovacieho opatrenia môže byť len situácia, keď dlžník svoj majetok prevádza na tretie osoby za neprimerane nízku cenu alebo bez adekvátnej protihodnoty, čo sťažovateľka vo vzťahu k žalovanej neosvedčila.

6. Podľa názoru sťažovateľky ide o neprimeranú podmienku. Neprimeranosť spočíva v dvoch skutočnostiach. V prvom rade je takto stanovená podmienka v zásade nesplniteľná, lebo sťažovateľka nemá možnosť preukázať súdu osvedčovacím spôsobom, že žalovaná predáva svoj majetok za neprimeranú sumu. Z údajov prístupných sťažovateľke v katastri nehnuteľností nie je možné zistiť údaj o cene, za ktorú žalovaná nehnuteľnosti previedla na tretie osoby. Sťažovateľka taktiež nemá prístup do zbierky listín, keďže tento majú iba účastníci vkladového konania. Po druhé je odvolacím súdom stanovená podmienka neprimeraná preto, lebo sťažovateľka preukázala súdu, že žalovaná svoj majetok previedla na iné osoby, ktoré sú s ňou personálne a ekonomicky prepojené, čím osvedčila, že ide o odporovateľný právny úkon podľa § 42a ods. 4 písm. c) a d) Občianskeho zákonníka. Prevod majetku medzi spriaznenými a blízkymi osobami môže byť považovaný za účelový prevod a zbavovanie majetku, pretože dlžník cez jemu blízku osobu stále môže mať vplyv a dosah na svoj majetok.

7. Odvolací súd svojím postupom v odôvodnení excesívne zúžil možnosti zbavovania sa majetku iba na formu odpredaja majetku tretej osobe za neprimerane nízku cenu alebo bez adekvátnej protihodnoty, pričom k prevodu nehnuteľností medzi blízkymi, resp. spriaznenými osobami sa vôbec nevyjadril, touto argumentáciou sťažovateľky sa nezaoberal ani ju nevzal do úvahy a osvedčenie týchto rozhodných skutočností nehodnotil.

8. Krajský súd pri svojom rozhodovaní použil podľa názoru sťažovateľky taký postup a nastavil také podmienky na dosiahnutie vydania zabezpečovacieho opatrenia, ktoré nie je možné splniť zákonným spôsobom (*Ultra posse nemo tenetur.*), a týmto svojím postupom zaväzuje sťažovateľku k nemožnému, pričom takéto konanie súdu je neprípustné a svojvoľné.

III.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd k ústavnej sťažnosti konštatuje, že „*Odvolaací súd posúdil dôvody na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia v posudzovanej veci a dospel k názoru, že návrh nie je nedôvodný a svoje rozhodnutie odôvodnil v napadnutom uznesení*“ (správne zrejme má byť uvedené, že návrh nie je dôvodný, pozn.). Ďalej krajský súd poukazuje na skutočnosť, že podľa jeho názoru sťažovateľka nevyčerpala všetky prostriedky právnej ochrany, keďže proti namietanému uzneseniu bolo prípustné dovolanie, ktoré sťažovateľka nepodala. Poukazuje pritom na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), podľa ktorého „*Dovolací súd upriamuje pozornosť na ustálenú rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 21/2018, R 76/2018), z ktorej vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o neodkladnom opatrení je prípustné dovolanie podľa ustanovenia § 420 CSP vtedy, ak má charakter rozhodnutia vo veci samej. Pri neodkladných opatreniach nekonzumujúcich vec samu (vo vzťahu k vylúčeniu prípustnosti dovolania) zohľadňuje, že ide (len) o dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Neodkladné opatrenie má v takomto prípade nastoliť určitý stav len dočasne a bez ujmy na konečnú, definitívnu ochranu, poskytovanú až rozhodnutím súdu vo veci samej.*“. V závere krajský súd konštatuje, že zotráva na dôvodoch napadnutého rozhodnutia, nemá k nim čo dodať a ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľka si nesprávne vyberá z odôvodnenia napadnutého uznesenia tú časť, v ktorej krajský súd hovorí o možnom osvedčení zbavovania sa majetku v prípade odpredaja za nízku lebo neprimeranú cenu, keďže v skutočnosti krajský súd návrhu sťažovateľky nevyhovel z dôvodu, že zo strany sťažovateľky nebolo osvedčené také konanie, ktoré by vzbudzovalo dôvodnú obavu, že by prípadná exekúcia mohla byť zmarená. Tento úsudok krajského súdu sa opiera o zistenia odvolacieho súdu týkajúce sa «*existencie dlhu a prebiehajúceho konania ako aj o to, že ani „Predaj nehnuteľností vo vlastníctve žalovaného, ako vyplýva z výpisu z kat. nehn. predloženého žalobcom, sám o sebe neosvedčuje skutočnosť, že sa žalovaný zbavuje svojho majetku za účelom ohrozenia prípadnej exekúcie.*“».

11. Zúčastnená osoba ďalej konštatuje, že s argumentáciu o nemožnosti preukázania neprimerane nízkej ceny za prevedené nehnuteľnosti sťažovateľka uplatnila až v konaní pred ústavným súdom a túto neuplatnila v konaní pred všeobecnými súdmi.

III.3. Replika sťažovateľky:

12. Sťažovateľka vo svojej replike uvádza:

«Zabezpečovacie opatrenie vo forme tzv. „sudcovského záložného práva na nehnuteľnosť“, ktorého nariadenia na zabezpečenie svojej pohľadávky sa sťažovateľka domáhala, je dočasné procesné opatrenie súdu, trvanie ktorého je obmedzené a môže byť za podmienok uvedených v zákone zrušené. Vzhľadom na to, že navrhované zabezpečovacie opatrenie malo zabezpečiť ochranu zmarenia prípadnej exekúcie len dočasne, do rozhodnutia vo veci samej, nešlo v tomto prípade o definitívnu ochranu práv sťažovateľky. Zabezpečovacie opatrenie je tak naviazané na konanie vo veci samej, ktorým je konanie o zaplatení pohľadávky sťažovateľky a toto konanie stále trvá... Pre posúdenie otázky, či rozhodnutie odporcu o zamietnutí nariadenia zabezpečovacieho opatrenia je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, vyššie uvedená judikatúra uvádza, že „za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí v zmysle ustanovenia § 420 CSP sa považuje také rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie o veci vymedzenej žalobou končí bez toho, aby súd vec vecne prejednal. Môže ísť napríklad o zastavenie konania pre absenciu procesných podmienok alebo pre späťvzatie žaloby alebo odvolania, odmietnutie podania (odvolania) pre neodstránenie vád a podobne. Zmeňujúce a ani potvrdzujúce rozhodnutie nie je takým rozhodnutím, pretože mu vždy predchádza vecný (meritórny) prieskum odvolacieho súdu.“»

13. K vyjadreniu zúčastnenej osoby sťažovateľka uvádza, že zotráva na tvrdeniach uvedených v ústavnej sťažnosti a návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Opätovne poukazuje na to, že *„osvedčenie obavy, že exekúcia bude ohrozená je možné tým spôsobom, že je osvedčené zbavovanie sa majetku žalovaného za neprimerane nízku cenu alebo bez adekvátnej protihodnoty (napr. R 20/1998).“*

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na tvrdení o nezákonnosti a svojvoľnosti podmienok stanovených krajským súdom pre osvedčenie potreby vydania zabezpečovacieho opatrenia, kde sťažovateľka považuje za nesplniteľnú požiadavku krajského súdu osvedčiť, že žalovaná prevádza svoj majetok za neprimerane nízku cenu, a tiež na tom, že krajský súd sa nijako nevysporiadal so sťažovateľkou osvedčenou skutočnosťou o tom, že k prevodu nehnuteľností vo vlastníctve žalovanej došlo na spriaznené osoby, čo samo osebe indikuje záver o účelovosti prevodu.

15. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

16. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho

rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

17. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva: *„Odvolací súd konštatuje, že samotná existencia dlhu ako aj prípadné prebiehajúce konanie nemôže byť dôvodom pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Žalobca hodnoverným spôsobom neosvedčil, že by na strane žalovaného dochádzalo k takému konaniu, ktoré by vzbudzovalo dôvodnú obavu že by prípadná exekúcia mohla byť zmarená. Predaj nehnuteľností vo vlastníctve žalovaného, ako vyplýva z výpisu z kat. nehn. predloženého žalobcom, sám o sebe neosvedčuje skutočnosť, že sa žalovaný zbavuje svojho majetku za účelom ohrozenia prípadnej exekúcie. Zbavovanie sa majetku by mohlo byť osvedčené v prípade, ak by nehnuteľný majetok žalovaného bol odpredaný tretej osobe za neprímerane nízku cenu, alebo bez adekvátnej protihodnoty. Uvedený postup žalovaného nebol v konaní osvedčený.“*

18. Z už uvedeného je zrejmé, že dôvodom, pre ktorý krajský súd zamietol návrh sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, bola skutočnosť neosvedčenia prevodu nehnuteľností žalovanou za neprímerane nízku cenu alebo bez adekvátnej protihodnoty. Táto skutočnosť by bola spôsobilá indikovať záver o takom konaní žalovanej, ktoré by vzbudzovalo dôvodnú obavu zo zmarenia exekúcie.

19. Z napadnutého uznesenia je tiež zrejmé, že krajský súd sa nijako nevyjadril ku skutočnosti, že žalovaná previedla nehnuteľnosti na spriaznené osoby. K tejto námietke nezaujal krajský súd (ale ani zúčastnená osoba) nijaké stanovisko ani v konaní pred ústavným súdom.

20. Sťažovateľka teda v konaní osvedčila, že v priebehu súdneho konania došlo k prevodu nehnuteľností vo vlastníctve žalovanej a že vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam žalovaná previedla na spriaznené osoby.

21. Za situácie, keď žalovaná v priebehu súdneho konania o zaplatenie žalovanej sumy prevádza podľa osvedčených tvrdení sťažovateľky svoj majetok na osoby, ktoré sú s ňou personálne a ekonomicky prepojené, a táto skutočnosť je z pohľadu ústavného súdu podstatná, bolo povinnosťou krajského súdu vysporiadať sa s tvrdením sťažovateľky o skutočnosti prevodu nehnuteľností na spriaznené osoby a jeho dôsledku na osvedčenie či neosvedčenie konania žalovanej, ktoré by vzbudzovalo dôvodnú obavu, že by prípadná exekúcia mohla byť zmarená.

22. V súvislosti s prevodmi majetku na blízke a spriaznené osoby ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že pri takýchto prevodoch zákonodarca na účely odporovateľnosti právnych úkonov v zmysle § 42a Občianskeho zákonníka prezumuje vedomosť osoby, na ktorú bol majetok prevedený, o úmysle dlžníka ukrátiť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa.

23. Pokiaľ ide o námietku krajského súdu o neprípustnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľky z dôvodov nevyčerpania všetkých prostriedkov právnej ochrany z dôvodu absencie podania dovolania sťažovateľkou proti napadnutému uzneseniu, ústavný súd v súlade s uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Obdo/78/2020 z 10. decembra 2020 konštatuje, že keďže v danom prípade ide len o opatrenie, ktorým nie je konzumovaná vec sama, nebolo proti nemu prípustné dovolanie, a teda sťažovateľka pred podaním ústavnej sťažnosti vyčerpala všetky prostriedky právnej ochrany, ktoré mala k dispozícii.

24. Keďže sa krajský súd vecou z už uvedených hľadísk nezaoberal, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 183/2021 a jeho uznesením z 21. októbra 2021 (bod 1 výroku nálezu).

25. Podľa § 133 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

27. Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 3 Cob 183/2021 z 21. októbra 2021 a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

28. Krajský súd bude v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 615,39 eur.

30. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,50 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku krajského súdu a zúčastnenej osoby).

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu